

ŪKIO SUBJEKTŲ VEIKLOS PLANINIŲ IR NEPLANINIŲ PATIKRINIMŲ, ATLIEKANT VALSTYBINĘ TAURIŲJŲ METALŲ IR BRANGAKMENIŲ PRIEŽIŪRĄ, APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Viešosios įstaigos Lietuvos prabavimo rūmų (toliau – LPR) Ūkio subjektų veiklos planinių ir neplaninių patikrinimų, atliekant valstybinę tauriųjų metalų ir brangakmenių priežiūrą, aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja ūkio subjektų veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais (toliau – ūkio subjektai), planinių ir neplaninių patikrinimų (toliau – patikrinimai) atlikimo pagrindus, tvarką, terminus ir įforminimą.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatomis bei šiame įstatyme nustatytais ūkio subjektų veiklos priežiūros principais, Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatymo, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. gegužės 4 d. nutarimu Nr. 511 „Dėl institucijų atliekamų priežiūros funkcijų optimizavimo“, Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2016 – 2025 metų antikorupcinės programa, patvirtinta Finansų ministro 2019 m. vasario 18 d. įsakymu Nr. 1K-52.

3. Apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme, Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros įstatyme vartojamas sąvokas.

4. Patikrinimus atlieka Lietuvos Respublikos tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros pareigūnai – LPR darbuotojai (toliau – pareigūnai), kuriems LPR direktorius paveda atlikti patikrinimus.

5. Patikrinimai atliekami vadovaujantis minimalios ir proporcingos priežiūros naštos, nediskriminavimo, planavimo, viešumo, metodinės pagalbos teikimo principais.

6. Viešumo principas netaikomas, jeigu informacijos atskleidimas trukdytų siekti ūkio subjektų veiklos priežiūros tikslų arba gali būti pažeisti kituose teisės aktuose nustatyti konfidencialumo reikalavimai.

7. Tas pats pareigūnas du kartus iš eilės vienas negali tikrinti to paties ūkio subjekto toje pačioje veiklos vietoje vykdomos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos.

II. ŪKIO SUBJEKTŲ RIZIKINGUMO VERTINIMO METODIKA

8. Ūkio subjektų veiklos patikrinimus planuoja LPR Teisės – revizijų skyriaus viršininko funkcijas vykdantis darbuotojas ir LPR darbuotojai, vykdantys rinkos priežiūros funkcijas (inspektoriai – revizoriai). Ūkio subjektų veiklos tikrinimai planuojami pagal LPR direktoriaus patvirtintus Ūkio subjektų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos rizikingumo vertinimo - patikrinimų planavimo atrankos kriterijus (toliau – Atrankos kriterijai), jų rizikos lygį vertinant nuo mažiausio lygio – 1 balo iki didžiausio – 10 balų.

9. Kai ūkio subjektų veiklos rizika atitinka keletą Atrankos kriterijų (pvz. 5, 7, 9) ūkio subjekto rizikingumo reikšmei priskiriama didžiausia kriterijaus reikšmė.

10. Vertinant ūkio subjektų veiklos rizikingumą ir planuojant patikrinimus (sudarant tikrinimų planus), atliekama ūkio subjektų veiklos rizikos stebėseną, vertinant paskutinių 3-jų to paties ūkio subjektų veiklos patikrinimo rezultatus, nusizengimų istoriją, lyginant to paties ūkio subjekto tik kitų veiklos vietų tikrinimų rezultatus, ūkio subjekto veiklos vietų skaičiaus ir veiklos pobūdžio kaitą,

atsižvelgiant į ūkio subjekto pateiktų statistinių ataskaitų duomenis, pinigų plovimo riziką bei kitus rizikos vertinimo kriterijus.

11. Pagal Ūkio subjektų veiklos rizikingumo lygį planuojami planiniai ir neplaniniai ūkio subjektų su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos patikrinimai. Ūkio subjektų veiklos patikrinimų planą pasirašo rengėjas. Jeigu ūkio subjektų veiklos patikrinimų planą rengia rinkos priežiūros funkcijas vykdantys LPR darbuotojai, jį derina skyriaus viršininko funkcijas atliekantis LPR darbuotojas.

III. PLANINIŲ PATIKRINIMŲ ATLIKIMO PAGRINDAI IR TERMINAI

12. Ūkio subjektų, kurių veiklos rizika atitinka Atrankos kriterijus nuo 1 iki 7 balų, veikla tikrinama planine tvarka (planinis patikrinimas).

13. Planinių patikrinimų pirminis tikslas – užtikrinti nustatytos tvarkos, verstis veikla su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais bei jų gaminiais, sąlygų laikymosi (toliau – veiklos) atitiktį teisės aktų reikalavimams bei teikti metodinę pagalbą ūkio subjektams.

14. Planiniai įmonių patikrinimai atliekami pagal LPR direktoriaus patvirtintą ūkio subjektų tikrinimų planą.

15. Patvirtintas planinių patikrinimų planas ir jo pakeitimai skelbiami LPR interneto svetainėje.

16. Paskelbtame patvirtintame planinių patikrinimų plane nurodoma planuojamo atlikti patikrinimo terminas (kalendorinių metų ketvirtis ar kalendorinis mėnuo), pagrindas, trukmė, dalykas ir pateikiamas preliminarus dokumentų, kuriuos turės pateikti ūkio subjektas, sąrašas.

17. Planiniai ūkio subjekto vienos (tos pačios) veiklos vietos patikrinimai atliekami ne dažniau nei kartą per du metus. Pirmaisiais metais po ūkio subjekto įrašymo į Ūkio subjektų, kurie verčiasi su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusia veikla, sąrašą, planiniai ūkio subjekto patikrinimai neatliekami.

18. Planinio patikrinimo trukmę nustato LPR direktorius.

IV. NEPLANINIŲ PATIKRINIMŲ ATLIKIMO PAGRINDAI IR TERMINAI

19. Ūkio subjektų, kurių veiklos rizika atitinka Atrankos kriterijus nuo 8 iki 10 balų, veikla tikrinama neplanine tvarka (neplaninis patikrinimas).

20. Neplaniniai ūkio subjektų patikrinimai taip pat planuojami šiais atvejais:

20.1. gavus kito kompetentingo viešojo administravimo subjekto rašytinį motyvuotą prašymą atlikti ūkio subjekto veiklos patikrinimą;

20.2. turint informacijos ar kilus pagrįstų įtarimų apie galimą ūkio subjekto veiklą, kuri gali prieštarauti teisės aktams ar neatitikti teisės aktų reikalavimų:

20.2.1. ūkio subjektas, pateikęs veiklos deklaraciją (deklaruota veikla – gamyba, prekyba), per nustatytą terminą, nepateikia LPR atsakomybės ženklo pavyzdžio;

20.2.2. ūkio subjektas, įpareigotas patikslinti veiklos deklaraciją, per nustatytą terminą to nepadarė;

20.2.3. už praėjusius metus pateikė „nulinę“ statistinę deklaraciją;

20.2.4. muitinės duomenimis, importuoja tauriųjų metalų gaminius, tačiau nedeklaruoja prekybos gaminiais;

20.3. siekiant užtikrinti, kad buvo pašalinti ankstesnio veiklos sąlygų laikymosi patikrinimo metu nustatyti pažeidimai ir įgyvendinti priimti sprendimai (nesant duomenų apie ūkio subjektui duoto nurodymo pašalinti nustatytus veiklos pažeidimus įvykdymą per nustatytą terminą);

20.4. jei neplaninio patikrinimo atlikimo pagrindą nustato įstatymas ar Vyriausybės priimtas teisės aktas.

21. Ūkio subjekto veiklos neplaninis patikrinimas pagal gautą anoniminį skundą dėl konkretaus ūkio subjekto veiksmų ar neveikimo atliekamas LPR direktoriaus ar jo įgalioto asmens motyvuotu sprendimu.

22. Neplaninio patikrinimo trukmę nustato LPR direktorius.

23. Apie neplaninius patikrinimus ūkio subjektai iš anksto nėra informuojami, LPR interneto svetainėje neskelbiama.

V. PLANINIŲ IR NEPLANINIŲ PATIKRINIMŲ ATLIKIMAS IR REZULTATŲ ĮFORMINIMAS

24. Veiklos patikrinimus atlieka pareigūnai, turintys LPR direktoriaus ar jo įgalioto asmens pasirašytą pavedimą. Su pavedimu pasirašytinai supažindinamas tikrinamos ūkio subjekto vadovas, jo įgaliotas asmuo ar patikrinime dalyvaujantis ūkio subjekto darbuotojas.

25. Prieš atlikdamas patikrinimą, kartu su pavedimu atlikti patikrinimą pareigūnas turi ūkio subjekto atstovui pateikti Darbuotojo pažymėjimą.

26. Neplaninius patikrinimus atlieka du pareigūnai.

27. Planinius patikrinimus įprastai atlieka vienas pareigūnas. LPR direktoriaus pavedimu planinius patikrinimus gali atlikti du pareigūnai, kai ūkio subjektai veiklą vykdo dideliu mastu (dideliais kiekiais ar tuo pačiu adresu vykdomos kelios veiklos rūšys: didmeninė, mažmeninė, elektroninė prekyba, supirkimas, lombardas, gamyba; galima pinigų plovimo rizika, kt.).

28. Patikrinimą atliekantys pareigūnai turi teisę:

28.1. ūkio subjekto darbo metu pateikti į patalpas, kuriose įmonė vykdo savo veiklą;

28.2. tikrinti visus dokumentus, susijusius su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais;

28.3. gauti iš ūkio subjekto informaciją, dokumentus bei rašytinius paaiškinimus dėl tikrinamojo dalyko;

28.4. įpareigoti ūkio subjektą pašalinti nustatytus veiklos su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais sąlygų laikymosi pažeidimus ir (arba) jų atsiradimo priežastis;

28.5. teisės aktų nustatytais atvejais, išimti gaminius ir/ar dokumentus;

28.6. pasinaudoti kitomis teisės aktuose numatytomis teisėmis.

29. Patikrinimų metu tikrinami veiklos vietoje rasti taurieji metalai ir brangakmeniai, jų gaminiai, pusgaminiai, atliekos ir (arba) laužas arba vertybės, kurios nurodomos kaip taurieji metalai, brangakmeniai, jų gaminiai, pusgaminiai, atliekos ir (arba) laužas, arba jų pavyzdžiai ir teisės aktų nustatyti dokumentai, kuriuos ūkio subjektai turi turėti savo su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos vietose.

30. Patikrinimą atliekantys pareigūnai privalo:

30.1. vadovautis teisės aktais, reglamentuojančiais veiklą su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais reikalavimus;

30.2. pavedime nurodytu laiku ir apimtimi tinkamai atlikti patikrinimą;

30.3. tikrinimo rezultatus įforminti aktu;

30.4. tikrinimo metu viešai neskelbti nuomonės apie numanomus tikrinimo rezultatus;

30.5. neatskleisti gautos informacijos, kuri yra ūkio subjekto komercinė paslaptis.

31. LPR direktoriaus pavedimu, pradėjus ūkio subjekto tikrinimą, patikrinimo laikas (trukmė) gali būti pratęstas arba patikrinimui atlikti gali būti skiriami papildomi pareigūnai arba vienas pareigūnas pakeistas kitu:

31.1. kai, atsižvelgus į tikrinimo sudėtingumą, tikrinimo mastą bei kitas aplinkybes, paaiškėja, kad nėra galimybės per pavedime nurodytą laiką atlikti tikrinimą;

31.2. išaiškėjus aplinkybėms, galinčioms sukelti viešųjų ir privačių interesų konfliktą;

31.3. atlikti patikrinimą įpareigotas pareigūnas negali atlikti patikrinimo dėl laikinojo nedarbingumo ar kitos pateisinamos priežasties.

32. Tikrinimo laikas (trukmė) LPR direktoriaus ar jo įgalioto asmens sprendimu gali būti pratęstas, jei:

32.1. ūkio subjektas nepateikia arba pateikia ne laiku tikrinimui atlikti reikalingus dokumentus;

32.2. ūkio subjektas nepateikia paaiškinimų, būtinų tikrinimui atlikti;

32.3. ūkio subjektas nepašalina priežasčių, trukdančių pareigūnui tinkamai atlikti pareigas;

32.4. pareigūnas, atliekantis tikrinimą, laikinai nedarbingas;

32.5. paaiškėjo pinigų plovimo rizika, REACH reglamento taikymo nesilaikymas;

32.6. atsirado aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti rengiant ūkio subjekto tikrinimo pavidimą.

33. Pareigūnas, atvykęs pas ūkio subjektą atlikti tikrinimą, privalo ūkio subjekto pateiktame valstybinių kontrolės institucijų pareigūnų atliekamų tikrinimų registravimo žurnale įrašyti LPR pavadinimą, savo vardą, pavardę, pareigas, tikrinimo tikslą, datą, o baigęs tikrinimą – tikrinimo akto datą ir numerį arba trumpą tikrinimo išvadą ir pasirašyti.

34. Patikrinime dalyvaujantys asmenys turi būti išklausomi, jie gali teikti savo rašytines pastabas dėl tikrinamo dalyko. Patikrinimą atliekantis pareigūnas apie gautas rašytines pastabas turi pažymėti tikrinimo akte ar pridėti jas prie tikrinimo akto.

35. Patikrinimas atliekamas pagal patikrinimo akto formoje nustatytą baigtinį tikrinimo aspektų sąrašą ir laikomas baigtu, kai surašomas ir tinkamai įforminamas patikrinimo aktas.

36. Atlikęs patikrinimą, pareigūnas surašo LPR direktoriaus patvirtintos formos patikrinimo aktą.

37. Patikrinimo aktas surašomas trimis egzemplioriais: vienas patikrinimo akto egzempliorius paliekamas tikrinamam ūkio subjektui (atsakingam asmeniui), antrasis – LPR atsakingam darbuotojui, trečiasis – (vienam iš) tikrinimą atlikusiam pareigūnui.

38. Patikrinimo aktas surašomas aiškiai, suprantamai, visi įrašai jame turi būti tikslūs, teiginiai pagrįsti dokumentais bei kitais duomenimis. Pažeidimo esmė išdėstoma aiškiai ir tiksliai, vadovaujantis įstatymais ar kitais teisės aktais, kurie galioja pažeidimo padarymo metu.

39. Už patikrinimo atlikimą ir rezultatų įforminimą atsako tikrinimą atlikęs ir patikrinimo aktą surašęs pareigūnas (pareigūnai).

40. Su tikrinimo aktu pasirašytinai supažindinamas tikrintos ūkio subjekto vadovas, jo įgaliotas asmuo ar kitas patikrinime dalyvavęs ūkio subjekto darbuotojas. Jei pasirašantis nesutinka su akto turiniu arba jo dalimi, prieš parašo rekvizitą parašo: „Pastabos pridedamos“, o pastabas surašo atskirame lape.

41. Pareigūnas, atlikęs ūkio subjekto su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos patikrinimą, patikrinimo rezultatus, įvertinęs ūkio subjekto veiklos rizikingumą pagal Atrankos kriterijus, suveda į LPR naudojamą Ūkio subjektų ir atsakomybės ženklų informacinę sistemą.

42. Patikrinimo metu nustačius galiojančių teisės aktų, reglamentuojančių su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos, pažeidimus, atitinkančius Atrankos kriterijus nuo 8 iki 10 balus, kitas to ūkio subjekto su tauriaisiais metalais ir brangakmeniais susijusios veiklos (nebūtinai tos pačios veiklos vietas) patikrinimas planuojamas per vienus metus nuo pažeidimų nustatymo.

VI. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

43. LPR, atlikdama patikrinimus, konsultuoja ūkio subjektus savo kompetencijos klausimais ir atlieka kitus prevencinius veiksmus, skirtus užkirsti kelią galimiems teisės aktų pažeidimams, o poveikio priemonės taiko kaip paskutinę priemonę.

44. Tikrinimų dokumentai saugomi teisės aktų, reglamentuojančių dokumentų tvarkymą ir saugojimą, nustatyta tvarka.

45. Pasikeitus įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymų ir kitų teisės aktų nuostatoms, jomis vadovujamasi iš karto, nelaukiant šių Taisyklių pakeitimų ar papildymų.

46. Pareigūnai, pažeidę Aprašą, atsako teisės aktų nustatyta tvarka.